

w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej spełnienia warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu oraz związku studiów ze strategią uczelni w ramach postępowania z wniosku Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku filologia angielska na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu praktycznym, prowadzonego przez Ministra Edukacji i Nauki pod sygn. DSW-WKS.8014.76.2022.3.AZ

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią zespołu nauk humanistycznych oraz nauk teologicznych, wyraża:

negatywną opinię

w związku z tym, że nie są spełnione warunki prowadzenia studiów na kierunku filologia angielska na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu praktycznym.

Uzasadnienie:

1. Koncepcja kształcenia nie została skonsultowana z pracodawcami w celu zdiagnozowania potrzeb lokalnego rynku pracy.
Uczelnia co prawda załącza pozytywne opinie o programie studiów ze strony pracodawców deklarujących przyjęcie studentów na praktyki zawodowe, jednak opinie te są utrzymane w tonie ogólnym i nie zawierają konkretnych wniosków lub propozycji wskazujących na realne zaangażowanie tej grupy interesariuszy we współtworzenie koncepcji kształcenia i projektowanie programu studiów. Załączone opinie pracodawców powielają te same treści, nie zawierają sugestii przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego i ograniczają się do ogólnikowego wyrażenia poparcia dla utworzenia kierunku.
2. Nieprawidłowe przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych.
Kierunek przyporządkowano do dyscyplin naukowych: językoznawstwo i literaturoznawstwo. Sam wybór dyscyplin nie budzi zastrzeżeń, ponieważ tworzą one teoretyczne podstawy filologii, jednak przyporządkowanie kierunku w 90% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów do dyscypliny naukowej językoznawstwo jest niewłaściwe, ponieważ opiera się w znaczącym stopniu na błędnej identyfikacji podbudowanej teoretycznie wiedzy w tej dyscyplinie z operacyjną wiedzą dotyczącą systemu języka i reguł poprawności posługiwania się nim.
3. Efekty uczenia się nie odpowiadają przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych.
Ogólne założone dla kierunku efekty uczenia się zostały sformułowane w sposób ogólny i niezrozumiały i nie wskazują wprost na dyscypliny naukowe językoznawstwo i literaturoznawstwo, do których przyporządkowano kierunek, ani na zastosowania zawodowe wiedzy w tych dyscyplinach. Żaden z ogólnych efektów uczenia się dla kierunku nie odnosi się do metod i teorii wyjaśniających złożone zależności między faktami i obiektami badań dyscypliny językoznawstwo, które stanowią zaawansowaną wiedzę

ogólną z tej dyscypliny. Na przykład efekt K_WG01: „zna i rozumie dogłębnie specyfikę przedmiotową i metodologiczną problematyki filologicznej, jak również praktyczne zastosowania terminologii stosowanej do analizy i opisu zjawisk w odniesieniu do obszaru języka angielskiego”, nie wskazuje na żadną dyscyplinę naukową, jednocześnie nieprawidłowo utożsamiając znajomość praktycznych zastosowań wiedzy naukowej ze znajomością terminologii. Podobnie, efekt K_WG02: „ma pogłębioną wiedzę na temat historycznych procesów kształtujących język, literaturę i kulturę krajów wybranego obszaru językowego oraz świadomość ich złożoności” nie odnosi się do żadnej dyscypliny naukowej. Nie sformułowano również żadnych ogólnych efektów uczenia się obejmujących wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej w dyscyplinie językoznawstwo. Tym samym, dla dyscypliny naukowej, do której przyporządkowano kierunek w 90% założonej liczby punktów ECTS nie sformułowano żadnego ogólnego efektu uczenia się.

W przypadku dyscypliny naukowej literaturoznawstwo sformułowano jeden efekt uczenia się: K_WG03: „Zna i rozumie w pogłębionym stopniu literaturę oraz wytwory kultury obszaru języka angielskiego, metody analizy i interpretacji oraz jej periodyzację, genealogię i twórczość wybranych autorów”, który odnosi się do faktów i metod, lecz pomija rolę teorii wyjaśniających złożone zależności między nimi oraz znajomość zastosowań wiedzy literaturoznawczej w działalności zawodowej. Nie sformułowano również żadnych ogólnych efektów uczenia się obejmujących wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej w dyscyplinie literaturoznawstwo.

Zamiast specyficznych odniesień do dyscyplin naukowych stanowiących fundament dla kierunku filologia, w efektach uczenia się pojawiają się niejasne sformułowania typu „problematyka filologiczna”, „dyscypliny wchodzące w zakres filologii angielskiej” czy „obszar języka angielskiego”.

Na poziomie szczegółowych efektów uczenia się widać również brak precyzji terminologicznej, szczególnie w odniesieniu do dyscypliny naukowej językoznawstwo. Dobrze ilustrują to następujące efekty uczenia się: „zna i rozumie dogłębnie specyfikę przedmiotową i metodologiczną problematyki filologicznej, w szczególności w odniesieniu do analizy morfologicznej, jak również praktyczne zastosowania terminologii stosowanej do analizy i opisu zjawisk w odniesieniu do obszaru języka angielskiego” dla zajęć *wstęp do analizy morfologicznej* oraz „zna i rozumie dogłębnie specyfikę przedmiotową i metodologiczną problematyki filologicznej, a w szczególności główne obszary językoznawstwa kognitywnego, w systemie nauk humanistycznych, jak również terminologię stosowaną do analizy i opisu zjawisk językowych w odniesieniu do obszaru języka angielskiego, w tym: kognitywne podstawy języka, teorię gramatyki kognitywnej” dla zajęć *wybrane zagadnienia językoznawstwa kognitywnego*.

Żaden z efektów ogólnych sformułowanych dla kierunku w kategorii umiejętności nie odnosi się do wykorzystania wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej, również z uwagi na nieprecyzyjne sformułowania zawarte w tych efektach. Efekty uczenia się w kategorii umiejętności dotyczą przede wszystkim ogólnych umiejętności komunikacyjnych i mediacyjnych niezbędnych w środowisku akademickim, takich jak umiejętność argumentacji, konstruowania wypowiedzi, analizy tekstu naukowego czy prezentacji wyników analizy. Na przykład, K_UW05: „potrafi, na potrzeby komunikacji i doskonalenia warsztatu tłumacza, formułować w języku angielskim odpowiedzi na krytykę, konstruować powyższe w mowie i na piśmie oraz dobierać strategie argumentacyjne z wykorzystaniem

tradycyjnych i elektronicznych środków przekazu” czy K_UW02: „posiada pogłębione umiejętności pozwalające na samodzielny i twórczą analizę publikacji, w tym naukowych, porównanie idei i stanowisk, wybór metod do opracowania poszczególnych zagadnień, w tym przekładoznawczych oraz prezentację uzyskanych wyników – w zakresie wyznaczonym specyfiką dyscyplin wchodzących w zakres filologii angielskiej”.

4. Efekty uczenia się w nieprawidłowy sposób zostały powiązane z charakterystykami 7. poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Ogólne efekty uczenia się dla kierunku nie zawierają żadnych odniesień do zastosowań praktycznych wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej w działalności zawodowej związanej z kierunkiem. Taki sam brak zauważalny jest w odniesieniu do efektów szczegółowych, co dobrze ilustrują następujące, typowe efekty uczenia się z zakresu językoznawstwa: „zna i rozumie dogłębnie specyfikę przedmiotową i metodologiczną problematyki filologicznej, a w szczególności główne obszary językoznawstwa, w systemie nauk humanistycznych, jak również terminologię stosowaną do analizy i opisu zjawisk językowych w odniesieniu do obszaru języka angielskiego (w tym, np.: Saussure’owska koncepcja znaku, teoria gramatyki generatywnej i językoznawstwo kognitywne, itp.)” dla zajęć *wybrane zagadnienia językoznawstwa teoretycznego i literaturoznawstwa* „zna i rozumie miejsce i role metod stosowanych do analizy i interpretacji tekstów literackich i kulturowych obszaru języka angielskiego, a także sposoby użycia wyników analizy w procesach komunikacji międzyludzkiej (w tym historycyzm, metodologia badań postkolonialnych, itp.)” dla zajęć *literatura anglojęzyczna w kontekście kultury*. Tym samym, w efektach uczenia się pominięto kluczową dla kształcenia na studiach o profilu praktycznym część charakterystyki P7S_WG 7. poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Efekty uczenia się nie zawierają również następujących, istotnych z punktu widzenia praktycznego profilu studiów charakterystyk lub części charakterystyk PRK w zakresie umiejętności: potrafi wykorzystywać wiedzę poprzez przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi, potrafi formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami badawczymi, potrafi prowadzić debatę, potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców, potrafi kierować pracą zespołu i podejmować wiodącą rolę w ramach prac zespołowych, potrafi ukierunkowywać innych w zakresie planowania i realizowania uczenia się przez całe życie. Stanowi to także naruszenie art. 67 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), ponieważ efekty uczenia się nie uwzględniają uniwersalnych charakterystyk pierwszego stopnia określonych w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 roku o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji oraz charakterystyk drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 tej ustawy, lecz tylko wybrane z nich.

5. Efekty uczenia się zdefiniowane dla kierunku oraz dla zajęć i grup zajęć nie są w pełni jasne i w rezultacie nie są możliwe do osiągnięcia i weryfikacji.

Wiele ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zostało sformułowanych w sposób nieprawidłowy i niezrozumiały, co skutkuje tym, że nie są one możliwe do osiągnięcia i weryfikacji. Niektóre efekty zostały sformułowane w sposób bardzo ogólny, np. efekt dla kierunku: K_WG01 „zna i rozumie dogłębnie specyfikę przedmiotową i metodologiczną problematyki filologicznej, jak również praktyczne zastosowania terminologii stosowanej

do analizy i opisu zjawisk w odniesieniu do obszaru języka angielskiego” nie wskazuje czym jest problematyka filologiczna ani o jakie analizy i zjawiska chodzi.

Podstawowym problemem jednakże jest fakt, że zdecydowana większość efektów uczenia się została sformułowana w sposób zbyt zawiły i skomplikowany. Wiele z nich zbudowano piętrowo, w sposób łączący kompetencje nie dające objąć się jedną oceną, np. efekt dla kierunku K_WK08: „zna i rozumie ogólne mechanizmy (i ich praktyczne zastosowania) rządzące zasadami poprawnego używania studiowanego języka jako języka obcego w mowie i w piśmie (system fonologiczny, gramatyczny i leksykalny), zarówno w zakresie produktywnym jak i receptywnym, na potrzeby wykonywania zadań komunikacyjno-przekładoznawcze, w stopniu określonym dla poziomu biegłości C2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, jak również narzędzia i metody opisu zjawisk językowych, w tym formy i treści językowe”.

W przypadku efektów szczegółowych, sposób ich formułowania jest jeszcze bardziej skomplikowany, gdyż efekty dla zajęć i grup zajęć zawierają jednocześnie ogólny efekt uczenia się dla kierunku i jego uszczegółowienie, często uzupełnione informacją dodatkową podaną w nawiasie. Na przykład: „potrafi formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy filologiczne w zakresie morfologii, w tym tłumaczeniowe oraz innowacyjnie wykonywać z wykorzystaniem posiadanej wiedzy zadania typowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów, odwołując się przy tym do głównych ujęć teoretycznych i pojęć właściwych dla obszaru języka angielskiego, w szczególności do obszaru morfologii” dla zajęć *wstęp do analizy morfologicznej*. Sformułowany w ten sposób efekt uczenia się, obejmujący zarówno ogólny efekt uczenia się dla kierunku i jego uszczegółowienie, jest niemożliwy do osiągnięcia w trakcie trzydziestogodzinnych zajęć trwających jeden semestr. Podobny problem występuje w zdecydowanej większości szczegółowych efektów uczenia się. Na przykład: „posiada pogłębione umiejętności pozwalające na samodzielną i twórczą analizę publikacji, w tym naukowych, porównanie idei i stanowisk, wybór metod do opracowania poszczególnych zagadnień, w tym przekładoznawczych dotyczących tekstów z zakresu prawa międzynarodowego oraz prezentację uzyskanych wyników – w zakresie wyznaczonym specyfiką dyscyplin wchodzących w zakres filologii angielskiej” dla zajęć *tłumaczenia tekstów z zakresu prawa międzynarodowego* czy „jest gotów odpowiednio określić cele i przewidzieć środki służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania przekładoznawczego, ze szczególnym uwzględnieniem tekstów marketingowo-reklamowych, planując, inicjując i organizując działania swoje i innych, a także prawidłowo identyfikować i rozwiązywać problemy związane z wykonywaniem zawodu tłumacza, ze szczególnym uwzględnieniem tekstów użytkowych” dla zajęć *tłumaczenia tekstów marketingowo-reklamowych*. Powiązaniem problemem jest fakt, że dla części zajęć nie uszczegółowiono efektów ogólnych. Na przykład: „zna i rozumie ogólne mechanizmy (i ich praktyczne zastosowania) rządzące zasadami poprawnego używania studiowanego języka jako języka obcego w mowie i w piśmie (system fonologiczny, gramatyczny i leksykalny), zarówno w zakresie produktywnym jak i receptywnym, na potrzeby wykonywania zadań komunikacyjno-przekładoznawcze, w stopniu określonym dla poziomu biegłości C2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, jak również narzędzia i metody opisu zjawisk językowych, w tym formy i treści językowe” dla zajęć *warsztaty kompozycyjne i praktyczne ćwiczenia komunikacyjne*.

6. Efekty uczenia się nie uwzględniają rozwoju kompetencji studentów podczas trwania studiów.

Dla wszystkich zajęć wielosemestralnych sformułowano jeden zestaw efektów uczenia się, nie wskazując tym samym na zakładany progres między semestrami, odzwierciedlający rozwój kompetencji studentów podczas trwania studiów.

7. Treści programowe nie odpowiadają przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych.

Zaplanowane dla kierunku treści programowe odwołują się do dyscyplin naukowych, do których kierunku został przyporządkowany, lecz nie są zgodne z proporcjami procentowego przyporządkowania kierunku do tych dyscyplin, co wynika z błędnej identyfikacji komunikacyjnych kompetencji językowych z kompetencjami w zakresie dyscypliny naukowej językoznawstwo. Zajęcia służące osiągnięciu przez studentów biegłości językowej na zaplanowanym poziomie pozwalają na osiągnięcie kompetencji kluczowych, wspierających w zrównoważonym stopniu uzyskanie przez studentów wiedzy i umiejętności w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa angielskiego.

8. Treści programowe nie odpowiadają 7. poziomowi PRK.

Treści programowe dla zajęć kierunkowych w zakresie dyscyplin językoznawstwo i literaturoznawstwo zostały w zdecydowanej większości przypadków sformułowane w sposób nieodpowiadający 7. poziomowi PRK.

Treści w zakresie dyscypliny językoznawstwo dotyczą przeważnie zagadnień wprowadzających i zostały sformułowane na poziomie podstawowym. Na przykład, treści zajęć *wstęp do analizy morfologicznej* obejmują podstawowe pojęcia i kategorie morfologiczne, a ich celem jest „zapoznanie studentów z terminologią, głównymi zagadnieniami i pojęciami z zakresu morfologii oraz z podstawowymi procesami słowotwórczymi w języku angielskim”. Podobnie, treści zajęć *wybrane zagadnienia językoznawstwa kognitywnego* to przegląd głównych nurtów językoznawstwa kognitywnego, który ma umożliwić studentom zapoznanie się z „podstawami analizy językoznawczej dotyczącej istoty języka i gramatyki w oparciu o wybrane zagadnienie semantyki leksykalnej, składni oraz pragmatyki językowej”. Również zajęcia *wybrane zagadnienia językoznawstwa teoretycznego* zawierają treści podstawowe, będące przeglądem głównych pojęć, metod i teorii.

Założonemu 7. poziomowi PRK nie odpowiadają również treści w grupie zajęć *tłumaczeniowych*. Treści programowe sformułowane dla tych zajęć koncentrują się bowiem na „tłumaczeniu różnego rodzaju tekstów o charakterze ogólnym na poziomie średniozaawansowanym i zaawansowanym”, i w zdecydowanej większości przypadków nie obejmują zaawansowanych ogólnych i szczegółowych treści językoznawczych.

Również w przypadku treści w zakresie dyscypliny naukowej literaturoznawstwo należy odnotować brak zaawansowanych, ogólnych i szczegółowych, treści literaturoznawczych. Często powiązane jest to z katalogowym układem treści, np. w kartach zajęć *literatura anglojęzyczna w kontekście kultury* i *wybrane zagadnienia historii literatury amerykańskiej*, świadczącym o niekompleksowości treści programowych.

9. Sposób prowadzenia i wymiar zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie spełnia wymagań określonych w rozporządzeniu MNiSW z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów.
- Program studiów formalnie obejmuje zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne w wymiarze 65 punktów ECTS. Jednak nie są one prowadzone w warunkach właściwych dla podanego dla kierunku zakresu działalności zawodowej, a przede wszystkim w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Do grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie można zaliczyć zajęć: *praktyczne ćwiczenia komunikacyjne* (8 ECTS) których treści umożliwiają wyłącznie rozwijanie językowych umiejętności komunikacyjnych. Również zajęcia *warsztaty kompozycyjne*, w ramach których zaledwie 2 z 17 zagadnień dotyczą tłumaczenia nie są zajęciami kształtującymi umiejętności praktyczne. Z grupy zajęć deklarowanych przez Uczelnię jako kształtujące umiejętności praktyczne należy również wyłączyć zajęcia w zakresie drugiego języka obcego (2 ECTS).
10. Zasady realizacji praktyk zawodowych nie gwarantują ich prawidłowego przebiegu.
- Praktykę zawodową podzielono na trzy semestry, przy czym dla wszystkich etapów założono identyczne efekty uczenia, które nie zakładają zróżnicowania kompetencji w powiązaniu z progresem wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów, co konsekwentnie odnosi się również do treści programowych.
- Zaplanowane miejsca odbywania praktyki zawodowej nie są prawidłowe, gdyż nie zapewniają osiągnięcia efektów uczenia się założonych dla praktyk. Firmy, z którymi podpisano porozumienia w sprawie odbywania praktyk przez studentów nie są zorientowane na działalność tłumaczeniową. Są to przede wszystkim szkoły językowe/instytucje szkoleniowo-edukacyjne, które nie gwarantują realizacji celów założonych dla praktyki zawodowej, w tym zapoznania studentów z dokumentacją i warsztatem pracy tłumacza.
- Nie określono wymogów, również w zakresie kompetencji językowych, dotyczących opiekuna praktykanta w miejscu odbywania praktyki, który bezpośrednio kieruje zadaniami wykonywanymi przez studentów, koryguje jego pracę oraz zaświadcza o rzetelnym odbyciu praktyki.
11. Zasady dyplomowania dopuszczają powstawanie prac dyplomowych w dyscyplinach, do których kierunku nie został przyporządkowany.
- Kierunek przyporządkowano do dyscyplin naukowych językoznawstwo i literaturoznawstwo. Karta zajęć *seminarium dyplomowe* wskazuje natomiast również na możliwość powstawania prac w dyscyplinach naukowych nauki o kulturze i religii oraz historia, które zgodnie z przyporządkowaniem kierunku do dyscyplin naukowych, nie stanowią jego teoretycznych podstaw.

§ 2

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ciąży obowiązek zawiadomienia Ministra Edukacji i Nauki o jego złożeniu.

§ 3

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Stanisław Wrzosek